

QP Code: 07446

3 Hours

Total Marks: 100

Please check whether you have got the right Question Paper

- N.B:**
1. Strictly avoid resorting to any unfair means during the examinations.
  2. Figures in brackets to the right indicate full marks allotted to the question.
  3. Working notes should form part of your answers.
  4. All six questions are compulsory, although, there are internal options in case of questions 2 to 6.
  5. Use of simple calculator is allowed.

Q.1 A Fill in the blanks with most appropriate words: (Any 10) (10)

1. Loading is a difference between _____ price and cost price.
2. Limited companies are not permitted to maintain their Books of Accounts as per _____ Entry System.
3. Gross Profit cannot be ascertained under _____ Entry System.
4. Person who sends the goods on consignment is called as _____.
5. Goods Sent On Consignment account is closed by transfer to _____ Account.
6. _____ Branches do not maintains complete set of books of Accounts.
7. _____ Branches are located in the same country as that of the head office.
8. _____ Branches do not purchase goods on their own.
9. Under Stock Debtors System, balance on branch expenses is transferred to _____ account.
10. Goods saved from fire is called as _____.
11. In case of Average Clause Insurance Claim = $\frac{\text{Amount of Policy}}{\text{_____}} \times \text{Actual loss.}$
12. Credit sales can be ascertained from _____ Account.

B State whether the following statements are True or False (Any 10) (10)

1. Trial balance cannot be prepared under single entry system.
2. Under Conversion Method, credit purchases are ascertained from Creditors Account.
3. Collection from debtors is ascertained from Debtors Account.
4. Profit on consignment belongs to the consignor.
5. Consignee's account is debited when goods are sent on consignment.
6. Account Sale is sent by consignor to the consignee.

(TURNOVER)

7. Abnormal loss is credited to Branch Stock Account.
8. Loading in closing stock is debited to stock reserve account under stock debtors system.
9. Under stock debtors system, entries are made in branch stock account at invoice price.
10. Goods distributed as free samples should be credited to trading account.
11. Memorandum Trading Account is prepared to find out amount paid by creditors.
12. Valuation of stock is done at market value only.

Q.2 Following details were extracted from the information given by Mr. Amarnath for the year (15) ended 31st March, 2017.

a) **Cash and Bank Account**

Receipts		₹	Payments		₹
To	Balance b/d	7,000	By	Cash Purchases	30,000
To	Cash Sales	60,000	By	Creditors	120,000
To	Debtors	190,000	By	Bills payable	18,000
To	Bills Receivables A/c	15,000	By	Salaries	40,000
To	Miscellaneous Income	3,000	By	Printing and Stationery	25,000
To	Loan received	20,000	By	Telephone Expenses	8,000
			By	Sales Commission	14,000
			By	Laptop Purchased	30,000
			By	Balance c/d	10,000
		295,000			295,000

b)

Particulars	Balance on 31-03-16 ₹	Balance on 31-03-17 ₹
Furniture	10000	10000
Laptop	-	30000
Cash & Bank Balance	7,000	10000
Stock	30000	20000
Debtors	40000	60000
Bills Receivables	5000	9000
Creditors	18000	22000
Bills payable	6000	14000

c) **Other details**

- 1 Provide Depreciation on Laptop at the rate 40% p.a.
Laptop was purchased during the year on 1st December 2016
- 2 Bills Receivable dishonored during the year ₹ 400

(TURNOVER)

You are required to prepare

- i Trading & Profit & Loss Account for the year ended 31st March 2017
- ii Balance Sheet as on 31st March, 2017
- iii Working Notes to substantiate your answers

OR

Q.2 Following information is given to you by Mr. Jagdish

(15)**Opening Statement of Affairs as on 1st April 2016**

Liabilities	₹	Assets	₹
Capital	80,000	Machinery	28,000
		Closing Stock	15,000
Creditors	10,000	Debtors	40,000
Bills Payable	2,000	Bills Receivable	3,000
		Cash and Bank	6,000
	92,000		92,000

Following Information was available from his Cash and Bank records

Particulars of Cash and Bank Transactions	₹
1 Received from Debtors	70,000
2 Paid to Creditors	30,000
3 Cash Purchases	8,000
4 Cash Sales	20,000
5 Salaries	18,000
6 Office Expenses	9,000
7 Commission Received	4,000
8 Machinery Purchased	24,000
9 Bills Receivable Matured and Received	10,000
10 Bills Payable Paid	7,000

Following additional Information was also available to you

- a Credit Purchases 45,000
- b Credit Sales 85,000
- c Depreciation to be Charged on Machinery at the rate of 10% p.a.
- d Machinery purchased during the year was purchased on 1st October, 2016
- e Bills Receivable Drawn 15,000
- f Bills Payable Accepted 9,000
- g Closing Stock 12000

(TURNOVER

Prepare

- i Trading and Profit & Loss Account for the year ended 31st March, 2017.
- ii Balance Sheet as on 31st March 2017
- iii Working Notes to substantiate your answer.

Q.3 Following information is given to you from the books of Anupam Cloth Emporium for (15) its branch at Aurangabad for the financial year 2016-17. The head office invoices goods to the Branch at 25 % on Invoice Price. The branch transfers cash daily to the Head Office.
You are required to prepare Aurangabad Branch A/c in the books of Anupam Cloth Emporium. Also show Branch Debtors Account and Branch Petty Cash Account

Particulars	₹
Balance as on 1-4-2016	
- Branch Debtors	60,000
- Stock at Invoice price	1,20,000
- Cash	6,000
Balance as on 31-3-2017	
- Branch Debtors	?
- Cash	?
- Stock at Invoice Price	1,32,000
Transactions during 2016-17	
Goods sent by H.O. at Invoice Price	4,50,000
Credit Sales	2,50,000
Cash Sales	1,70,000
Cash received from debtors	2,40,000
Discount allowed	9,000
Bad debts	6,000
Goods returned by debtors	3,000
Goods returned by Branch to H.O (Invoice Price)	36,000
Cheques received from HO for Branch Exp.	
- Salary	24,000
- Advertising	8,000
-Rent and Taxes	5,000
- Petty Cash	6,000
Actual Petty Cash Expenses incurred by the Branch	7000

(TURNOVER

5

OR

- Q.3** Bharat Enterprises of Pune has a branch at Kolkata. Following information is obtained (15)
from the branch for the year 2016-17

Particulars	1-4-2016 ₹	31-3-2017 ₹
<u>Balance as on</u>		
Cash	18,000	10,500
Stocks	80,000	88,000
Debtors	24,000	28,000
Furniture	6,000	5,600
<u>Transactions during the year</u>		
Goods received from Pune	2,00,000	
Sales on Credit	80,000	
Sales for Cash	1,40,000	
Goods Returned by customers	3,000	
Goods Returned to Pune	6,000	
Expenses paid at Branch		
- Salaries	6,000	
- Rent and Taxes	2,000	
- Printing and Stationery	1,000	
Discount allowed	2,000	

Prepare necessary accounts for the branch under Stock and Debtor Method in Pune Office Books using Stock and Debtors Method of Branch Accounting.

- Q.4** On 1st January, 2016, Hind Cycles Ltd. of Pune consigned 500 bicycles costing ₹ 300 (15) each to Patil & Co. of Satara. The proforma invoice was made at ₹ 400 each. The consigner incurred ₹10,000 for freight and insurance.
Hind Cycles Ltd. received a bank draft for ₹ 50,000 from Patil & Co. of Satara as an advance. Patil & Co. of Satara was allowed a commission of 10% on sales and they paid godown rent ₹ 3000 and advertisement expenses ₹ 2000.
Patil & Co. of Satara sold 450 cycles at ₹ 500 each. The balance amount was remitted by bank draft.
Hind Cycle Ltd. closes its books 31st December every year.
Prepare Consignment Account, Consignee's Account and Goods sent on Consignment Account in the books of Hind Cycles Ltd.

OR

(TURNOVER)

- Q.4** Mr. Ajay of Ahmedabad sent on consignment 100 sewing machines costing ₹ 200 each to Mr. Bhavesh of Baroda. The consigner paid ₹ 1000 for freight and insurance. Mr. Bhavesh spent ₹ 500 for godown rent. At the end of the year 10 machines were unsold lying as stock with Mr. Bhavesh. The consignee sold 90 sewing machines @ ₹ 250 per machine. Mr. Bhavesh remitted the sales proceeds after deducting expenses and his commission @ 5% of goods sold. Prepare Consignment Account, Consignee's Account and Goods sent on Consignment Account in the books of Ajay of Ahmedabad. (15)
- Q.5** M/S. Firezone Limited closed their books every year on 31st March. On 28th February, 2017 their premises and stock were destroyed by fire. From the books of accounts and other records the following information is obtained. (15)

PARTICULARS	2014 ₹	2015 ₹	2016 ₹	1-1-17 to 28-2-2017 ₹
Opening stock	90,300	1,08,000	1,20,000	1,23,000
Purchases less Returns	2,24,700	2,40,000	2,43,000	18,000
Sales less Returns	3,60,000	3,96,000	4,20,000	36,000
Wages	52,200	57,000	62,532	6,000

They have taken a fire insurance policy of ₹ 1,05,000 and there is average clause in the policy. The salvaged goods amounted to ₹ 17,000.

Find out the amount of claim to be submitted to the insurance company.

OR

- Q.5** A fire occurred in the godown of M/S Fireworks Ltd on 28th March, 2017; destroying the major part of stock. The books and the records were salvaged from which the following particulars were ascertained: (15)

Particulars	₹
Sales for the year 2016	3,00,000
Sales for the period 1.1.2017 to 28.3.2017	90,000
Purchases for the year, 2016	2,90,000
Purchases for the period 1.1.2017 to 28.3.2017	37,500
Stock on 1.1.2016	1,00,000
Stock on 31.12.2016	1,15,000
Wages	20,000
Free Samples distributed at cost	20,000

(TURNOVER)

The Company has been following the practice of valuing the Stock of goods at actual cost plus 10 %. Included in the Purchases of 2016 were Purchases of Machinery costing ₹ 50, 000. Subject to these, the rate of Gross Profit on the basis of valuation of Stock was uniform. Salvage was ₹ 15,000 and Sum Assured was ₹ 80,000. Ignore the depreciation on Machinery. You are required to ascertain the Amount of claim for the loss of Stock.

- Q.6**   **A.** What is Single Entry System? Explain the advantages and limitations of the Single Entry System? **(10)**
- B.** What is branch? Describe various Accounting Methods of Branch Accounting? **(10)**

OR

- Q.6**   **Write Short note on (Any Four)** **(20)**
1. Distinguish between Consignment and Sale.
  2. Different types of Consignment Commission.
  3. Branch Adjustment Account.
  4. Dependent Branch.
  5. Treatment of Abnormal Goods in case of Fire Insurance.
  6. Difference between Branch and Department.

(TURNOVER)

8

QP Code : 07446

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B. :** (१) परीक्षेमध्ये कोणताही अनुसूचित प्रकार अथवा गैरवापर टाळा.
 (२) उजवीकडील कंसातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) कार्यनोंदी या मुख्य उत्तरांचा अविभाज्य भाग समजावा.
 (४) सर्व सहा प्रश्न अनिवार्य आहेत. मात्र प्रश्न २ ते ६ मध्ये अंतर्गत पर्याय आहेत.
 (५) साधे गणकयंत्र वापरण्यास मुभा आहे.
 (६) या मराठी रूपांतरात कोणतीही शंका अथवा अडचण असल्यास मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका ग्राह्य मानावी.

(मराठी रूपांतर)

१. (अ) रिक्त जागी योग्य शब्द भरा (कोणतेही दहा) :- (१०)
- (१) लोडिंग हे ---- किंमत व खर्च किंमत यातील फरक होय.
  - (२) लिमिटेड कंपनीना ----- नोंद प्रणाली नुसार त्यांची खाती पुस्तके ठेवण्याची परवानगी नाही.
  - (३) ढोबळ नफा हा ---- नोंद प्रणालीनुसार शोधला जाऊ शकत नाही.
  - (४) जी व्यक्ती वस्तूचे कन्साईमेंट पाठवते त्याला ----- असे म्हणतात.
  - (५) गुड्स सेंट ऑन कन्साईमेंट खाते बंद करून बाकी ---- खाती वर्ग केली जाते.
  - (६) ---- शाखांमध्ये पूर्ण खाते पुस्तकांची नोंद ठेवली जात नाही.
  - (७) ---- शाखा ही त्यांच्या मुख्य कार्यालयाच्या देशामध्येच असते.
  - (८) ---- शाखा ही स्वतः माल खरेदी करत नाही.
  - (९) शाखा मालसाठा डेटर्स प्रणाली अंतर्गत, शाखा खर्च खात्याची बाकी ---- खाती वर्ग करतात.
  - (१०) आगी पासून वाचलेल्या मालास ---- असे म्हणतात.
  - (११) सरासरी कलमांतर्गत विम्याची रक्कम = $\frac{\text{विमा पॉलीसी रक्कम}}{\text{-----}}$ X प्रत्यक्ष नुकसान
  - (१२) उधार विक्री ----- खात्यामधून काढली जाऊ शकते.
- (ब) खालिल विधाने सत्य की असत्य ते सांगा (कोणतेही दहा) :- (१०)
- (१) एकल नोंद प्रणालीनुसार तेरीज पत्रक तयार करता येत नाही.
  - (२) कनव्हर्शन मेथड नुसार उधारीवर खरेदी ही धनको खात्यामधून मिळवता येते.
  - (३) ऋणको खात्यामधून ऋणको कडून मिळालेली रक्कम शोधता येते.
  - (४) कन्साईमेंट मधून मिळणारा नफा हा कंसायनरच्या मालकीचा असतो.
  - (५) जेव्हा माल कन्साईमेंट करिता पाठविला जातो तेव्हा तो कन्साईच्या खात्याच्या नावे टाकला जातो.
  - (६) अकाउंट सेल हे कन्सायनर कन्सायनीला पाठवितो.
  - (७) असामान्य तोटा हा शाखा साठा खाते मध्ये क्रेडिट केला जातो.
  - (८) स्टॉक डेटर्स प्रणालीमध्ये अखेर साठ्यामधील लोडिंग हे स्टॉक रिजर्व अकाउंटला डेबिट केले जाते.
  - (९) स्टॉक डेटर्स प्रणालीमध्ये शाखा साठा खात्यामधील सर्व नोंदी ह्या विक्री किंमतीनुसार नोंदविल्या जातात.
  - (१०) वस्तू विनामूल्य नमुना म्हणून वितरित केल्यास त्याची नोंद व्यापारी खात्याच्या क्रेडिट बाजूस करावी.
  - (११) टिपण (Memorandum) व्यापारी खाते तयार करण्यामागील उद्देश हा धनकोना दिलेली रक्कम शोधने हा असतो.
  - (१२) साठ्यांचे मूल्यांकन करताना त्याची बाजारी किंमतच विचारात घ्यावी.

[TURNOVER

9

QP Code : 07446

२. श्रीयुत अमरनाथ यांनी ३१-३-२०१७ चा खालील तपशील आपल्याला दिला आहे - (१५)

(अ)

नगद व बँक खाते

जमा	₹	खर्च	₹
आरंभिची शिल्लक	७,०००	रोख खरेदी	३०,०००
रोख विक्री	६०,०००	धनको	१,२०,०००
ऋणको	१,९०,०००	हुंडी देणे खाते	१८,०००
हुंडी येणे खाते	१५,०००	पगार	४०,०००
किरकोळ उत्पन्न	३,०००	छपाई व	२५,०००
कर्ज घेतले	२०,०००	टेलीफोन खर्च	८,०००
		विक्रीवर दलाली	१४,०००
		लॅपटॉप खरीदला	३०,०००
		शेवटची शिल्लक	१०,०००
	२,९५,०००		२,९५,०००

(ब)

	३१.३.२०१६ रोजीची शिल्लक	३१.३.२०१६ रोजीची शिल्लक
फर्निचर	१०,०००	१०,०००
लॅपटॉप	-	३०,०००
नगद व बँक खाते	७,०००	१०,०००
शिल्लक माल	३०,०००	२०,०००
ऋणको	४०,०००	६०,०००
हुंडी येणे खाते	५,०००	९,०००
धनको	१८,०००	२२,०००
हुंडी देणे खाते	६,०००	१४,०००

(क) अतिरिक्त माहिती -

(१) लॅपटॉपवर ४०% प्रतिवर्ष घसारा लावणे. यावर्षी १ डिसेंबर, २०१६ ला नवीन लॅपटॉप खरीदला.

(२) ₹ ४०० च्या हुंड्या येणे त्यांच्या येण्याच्या दिवशी अदा झाल्या नाहीत.

वरील माहितीवरून -

(१) ३०-३-२०१७ रोजीचे व्यापार व नफा तोटा खाते बनवा.

(२) ३०-३-२०१७ रोजीचा ताळेबंद बनवा.

(३) उत्तरासाठी केलेले टाचण उत्तराचाचा भाग समजण्यात येईल.

किंवा

[TURNOVER

10

QP Code : 07446

२. श्रीयुत जगदीश यांनी आपल्याला खालील माहिती दिलेली आहे -

(१५)

१ एप्रिल, २०१६ रोजीचा सुरवातीचा ताळेबंद

देणी	₹	मालमत्ता	₹
भांडवल	८०,०००	संयंत्र	२८,०००
धनको	१०,०००	शेवटचा शिल्लक माल	१५,०००
हुंड्या देणे	२,०००	ऋणको	४०,०००
		हुंड्या येणे	३,०००
		नगद व बँक खाते	६,०००
	९२,०००		९२,०००

त्यांच्या नगद व बँक खात्यातून झालेल्या व्यवहाराचा तपशील खालीलप्रमाणे -

तपशील	₹
१) ऋणकोकडून स्वीकारले	७०,०००
२) धनकोना दिले	३०,०००
३) रोख खरेदी	८,०००
४) रोख विक्री	२०,०००
५) पगार	१८,०००
६) कचेरी खर्च	९,०००
७) दलाली मिळाली	४,०००
८) संयंत्र खरीदले	२४,०००
९) हुंड्याचे पैसे आले	१०,०००
१०) देय हुंड्याचे पैसे दिले	७,०००

अतिरिक्त माहिती :-

१) उधार खरेदी	४५,०००
२) उधार विक्री	८५,०००
३) संयंत्रावर १०% प्रतिवर्षाप्रमाणे घसारा लावणे	
४) १ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी नवीन संयंत्र खरेदी करण्यात आले	
५) नवीन हुंड्या काढल्या	१५,०००
६) नवीन हुंड्या स्वीकारल्या	९,०००
७) शेवटचा शिल्लक माल	१२,०००

वरील माहितीवरून :-

- ३१ मार्च, २०१७ रोजीचे व्यापार व नफा तोटा खाते बनवणे.
- ३० मार्च, २०१७ रोजीचा ताळेबंद.
- तुमच्या उत्तरांसाठी टाचण आवश्यक आहे.

[TURNOVER

३. सन २०१६-१७ मधील औरंगाबाद येथील अनुपम क्लोथ एम्पोरीयम शाखेच्या लेखा पुस्तकातील माहिती (१५) खालील प्रमाणे आहे.

मुख्य कार्यालय शाखेत माल पाठविताना खर्च किंमती पेक्षा २५% नी जास्त किंमतीत पाठविते. शाखेकडून रोख रक्कमेचा भरणा मुख्य कार्यालयाकडे दर दिवशी केला जातो. त्या आधारावर तुम्हाला औरंगाबाद शाखा-खाते, शाखा ऋणको खाते तसेच शाखा किरकोळ रोकड खाते तयार करावयाची आहेत.

तपशील	₹
१-४-२०१६ रोजी ची शिल्लक :-	
शाखा ऋणको	६०,०००
साठा (पाठविलेली किंमत)	१,२०,०००
रोख रक्कम	६,०००
३१-३-२०१७ रोजी ची शिल्लक :-	
शाखा ऋणको	?
रोख रक्कम	?
साठा (खरेदी किंमत)	१,३२,०००
सन २०१६-१७ मधील व्यवहार :-	
मुख्य कार्यालयाकडून माल पाठविला (पाठविणी किंमती नुसार)	४,५०,०००
उधारीची विक्री	२,५०,०००
रोख विक्री	१,७०,०००
ऋणको कडून मिळालेली रक्कम	२,४०,०००
दिलेली सुट	९,०००
बुडीत येणी	६,०००
ऋणको कडून परत आलेला माल	३,०००
शाखेकडून मुख्य कार्यालयाला परत केलेला माल (पाठविलेली किंमत)	३६,०००
मुख्य कार्यालयाकडून खर्चासाठी मिळालेला धनादेश :-	
- वेतन	२४,०००
- जाहिरात	८,०००
- भाडे व कर	५,०००
- किरकोळ रोकड	६,०००
- शाखेने केलेला किरकोळ रोकड खर्च	७,०००

किंवा

[TURNOVER

३. भारत एंटरप्राइझेस, पुणे यांची शाखा कलकत्ता येथे आहे. सन २०१६-१७ मधील या शाखेची माहिती (१५) खालील प्रमाणे दिलेली आहे -

तपशिल	१-४-२०१६ ₹	३१-३-२०१७ ₹
रोजी शिल्लक		
रोकड	१८,०००	१०,५००
साठा	८०,०००	८८,०००
ऋणको	२४,०००	२८,०००
फर्नीचर	६,०००	५,६००
वर्षभरातील व्यवहार		
पुण्याकडून मिळालेला माल	२,००,०००	
उधारीची विक्री	८०,०००	
रोख विक्री	१,४०,०००	
ग्राहकाकडून परत आलेला माल	३,०००	
पुण्यास परत पाठविलेला माल	६,०००	
शाखेत केलेला खर्च		
- वेतन	६,०००	
- भाडे व कर	२,०००	
- छपाई आणि स्टेशनरी	१,०००	
सुट दिली	२,०००	

स्टॉक डेटर्स पद्धती नुसार पुणे कार्यालयामधील शाखे संबंधी योग्य ती गरजेची खाती बनवा.

४. १ जानेवारी, २०१६ रोजी पुण्याच्या हिंद सायकल लि. यांनी ₹ ३०० प्रति नगाप्रमाणे ५०० सायकली (१५) साताऱ्याच्या पाटिल आणि कं. विक्रिसाठी पाठवल्या. सदर मालाची नमुना पावती ₹ ४०० प्रमाणे तयार केली होती. प्रेषकाने ₹ १०,००० सदर मालासाठी खर्च केले. हिंद सायकल लि. यांना ₹ ५०,००० च्या डिमांड ड्राफ्ट आगाऊ रक्कम म्हणून मिळाला. पाटिल कंपनीला विक्रिवर १०% दलाली देण्यात येईल. तसेच त्यांनी गोदामभाडे साठी ₹ ३,००० व जाहिरात खर्चासाठी ₹ २,००० खर्च केले. पाटिल आणि कं. सातारा यांनी ४५० सायकलींची ₹ ५०० प्रति नगा प्रमाणे विक्री केली आणि उर्वरित रकमेचा हिंद सायकल कंपनीच्या नावे बँक ड्राफ्ट पाठवला. हिंद सायकल लि. त्यांची पुस्तक ३१ डिसेंबर रोजी दरवर्षी तयार करतात. वरील माहितीवरून हिंद सायकल कं. लि. यांच्या पुस्तकात माल खाते, अडत्या खाते व विक्रिसाठी पाठवलेले माल खाते तयार करा.

किंवा

[TURNOVER

४. अहमदाबादच्या अजयने बडदोच्या भावेशला १०० शिलाई मशिन ₹ २०० प्रति मग याप्रमाणे विक्रीसाठी (१५) पाठवले.

अजयने वाहतुक व विम्यासाठी ₹ १,००० खर्च केले. तसेच भावेशने गोदाम भाड्यासाठी ₹ ५०० खर्च केले. वर्षाच्या शेवटी १० मशिन भावेशकडे शिल्लक राहिल्या. भावेशने ९० शिलाई मशिन ₹ २५० प्रति नगाप्रमाणे विकल्या.

भावेशने, त्याने केलेला खर्च व त्याची ५% दलाली वजा करून उरलेली रक्कम पाठवून दिली. अजय यांच्या पुस्तकात माल खाते, अडत्या खाते व विक्रीसाठी पाठवलेले खाते तयार करा.

५. मे. फायरझोन दरवर्षी ३१ मार्च लेखापुस्तके बंद करतात. दि. २८ फेब्रुवारी, २०१७ रोजी त्यांची इमारत (१५) आणि मालसाठा आगीत भस्मसात झाला. खालील तपशिल उपलब्ध आहे :-

तपशिल	२०१४	२०१५	२०१६	१-१-२०१७ ते २८-२-२०१७
आरंभीचा मालसाठा	९०,३००	१,०८,०००	१,२०,०००	१,२३,०००
निव्वळ खरेदी	२,२४,७००	२,४०,०००	२,४३,०००	१८,०००
निव्वळ विक्री	३,६०,०००	३,९६,०००	४,२०,०००	३६,०००
मजुरी	५२,२००	५७,०००	६२,५३२	६,०००

विमा पॉलिसी ₹ १,०५,००० इतकी असून त्यामध्ये सरासरी कलम अंतर्भूत आहे. बचावला माल ₹ १७,००० इतका आहे.

विमा कंपनीकडे सादर करावयाचे नुकसान भरपाई दावा विवरणपत्र तयार करा.

किंवा

५. २८ मार्च, २०१७ रोजी मे. फायरवर्क्स यांच्या गोदामास आग लागली. खालील तपशिल उपलब्ध झाला :- (१५)

तपशिल	₹
२०१६ मधील विक्री	३,००,०००
१-१-२०१७ ते २८-३-२००१७ मधील विक्री	९०,०००
२०१६ मधील खरेदी	२,९०,०००
१-१-२०१७ ते २८-३-२०१७ मधील खरेदी	३७,५००
१-१-२०१६ चा मालसाठा	१,००,०००
३१-१२-२०१६ चा मालसाठा	१,१५,०००
मजुरी	२०,०००
खरेदी किंमतीत वाटलेले विनामूल्य नमुने	२०,०००

मालसाठा हा १०% अधिक दराने नेहमीच मूल्यांकित केला जातो. २०१६ च्या खरेदीमध्ये ₹ ५०,००० इतक्या रक्कमेची स्तंभ खरेदी समाविष्ट आहे. हे वगळता ढोबळ नफा अनुपात स्थिर आहे. बचावलेला मालसाठा ₹ १५,००० इतका आहे. विमा पॉलिसी ₹ ८०,००० इतकी आहे. संयंत्रावरील घसारा दुर्लक्षित करा. तरी माल नुकसान भरपाई दावा विवरणपत्र तयार करा.

[TURNOVER

६. (अ) एकेरी नोंद प्रणाली म्हणजे काय ? त्याचे फायदे व तोटे विशद करा :- (१०)
 (ब) शाखा म्हणजे काय ? शाखा खात्यातील वेगवेगळ्या अकाउण्टिंग मेथड्स विशद करा. (१०)

किंवा

६. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :- (२०)
 (अ) कन्साईमेंट आणि विक्री यातील फरक
 (ब) कन्साईमेंट मधील विविध प्रकारचे कमिशन
 (क) शाखा अँडजेस्टमेंट खाते
 (ड) डिपेंडन्ट शाखा
 (इ) आगविम्यामध्ये असामान्य मालावरील उपचार
 (फ) शाखा आणि विभाग यातील फरक